

## **Návrh na otvorenie trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Bulharskej republiky a Rumunska**

V súvislosti s plánovaným prístupom Bulharska a Rumunska k Európskej únii k 1. januáru 2007 a v nadväznosti na ustanovenia Zmluvy o prístupí Bulharska a Rumunska k Európskej únii z 25. apríla 2005 sú súčasné členské štáty Európskej únie povinné – podobne ako tomu bolo pri predchádzajúcom rozšírení – k dátumu prístúpenia uvedených štátov oznámiť Európskej komisii, či budú voči nim uplatňovať prechodné obdobia na voľný pohyb pracovníkov.

Z ustanovení Zmluvy o prístupí Bulharska a Rumunska k Európskej únii vyplývajú pre Slovenskú republiku – podobne ako všetky súčasné členské štáty EÚ – dve alternatívne možnosti riešenia predmetnej otázky:

1. Úplné otvorenie trhu práce SR pre občanov Bulharska a Rumunska;
2. Uplatnenie prechodných opatrení na voľný pohyb pracovníkov vo vzťahu k občanom Bulharska a Rumunska.

Pozn.: Členské štáty, ktoré sprístupnia svoje trhy práce pre prístupujúce štáty, môžu počas sedemročného obdobia v prípade závažného narušenia rovnováhy na trhu práce v určitom regióne alebo sektore využiť tzv. „safeguard clause“ (ochrannú klauzulu), t.j. dočasne zaviesť prechodné opatrenia.

V prospech úplného otvorenia trhu práce SR pre občanov Bulharska a Rumunska hovoria predovšetkým nasledujúce argumenty:

- SR preukáže principiálny postoj v uplatňovaní štyroch základných slobôd vo vzťahu ku všetkým členským štátom EÚ, ktorý bude silným politickým signálom nielen pre Bulharsko a Rumunsko, ale aj ostatné členské štáty Európskej únie;
- úplné otvorenie trhu práce čiastočne rieši negatívne dopady demografického vývoja v SR a ponúka možnosť doplnenia neobsadených miest v nedostatkových profesiách (montážni pracovníci, zvárači, kovoobrábači, stavební robotníci, vodiči, šičky, zdravotné sestry a pod.);
- v čase nášho vysokého ekonomického rastu prílev pracovníkov z Bulharska a Rumunska bude ďalej stimulovať hospodársky rast SR, a to aj nepriamo prostredníctvom nárastu spotreby;
- otvorením trhu práce sa ponúknu možnosti na zlepšenie životnej úrovne pre občanov slovenskej národnosti žijúcich v Rumunsku (asi 17 tisíc občanov);
- predídne sa nelegálnemu zamestnávaniu pracovníkov.

Naopak, neotvorenie trhu práce SR pre občanov Bulharska a Rumunska a zavedenie prechodných opatrení na voľný pohyb pracovníkov by mohlo byť spojené s nasledujúcimi negatívami:

- uplatňovanie existujúcich obmedzení spochybňuje myšlienku a princípy európskeho občianstva a vytvára reálnu hrozbu deľby na tzv. „prvotriedne“ a „druhotriedne“ občianstvo EÚ;
- zavedenie prechodného obdobia by vyslalo negatívny politický signál vládam Bulharska a Rumunska, čo by sa mohlo premietnuť aj v rozvoji vzájomných vzťahov, vrátane hospodárskej spolupráce;
- SR by týmto krokom negovala svoju pôvodnú argumentáciu k tejto téme a prakticky by poprela jednu zo štyroch základných slobôd garantovaných pre občanov EÚ, čím by stratila morálne právo dožadovať sa zrušenia prechodných období uplatňovaných v súčasnosti siedmimi členskými štátmi EÚ (Rakúsko, Belgicko, Nemecko, Dánsko, Francúzsko, Luxembursko, Holandsko) voči občanom SR;
- riziko nárastu nelegálnej práce v SR;
- pretrvávajúce problémy s obsadzovaním voľných pracovných miest v stavebníctve, vo výrobe, či v službách.

Na základe dostupných informácií a odborných stanovísk Ministerstva zahraničných vecí SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR možno predpokladať, že prístupím Bulharska a Rumunska k Európskej únii nedôjde k dramatickému rastu záujmu občanov uvedených štátov o prácu v SR. SR nie je – v porovnaní s „tradičnými“ cieľovými krajinami migrácie – atraktívnou cieľovou krajinou. Možno predpokladať, že potenciálni migranti sa budú snažiť získať prácu predovšetkým v členských štátoch s vyššími mzdami, vyšším životným štandardom a nižšou mierou nezamestnanosti ako je v SR. Občania Bulharska a Rumunska – v prípade, že sa rozhodnú hľadať si prácu v zahraničí – budú mať prioritne snahu využiť existujúce väzby a štruktúry v „tradičných“ cieľových krajinách (príbuzenské a priateľské kontakty, činnosť existujúcich sprostredkovateľských agentúr). Pomerne silným argumentom je tiež jazyková bariéra – neznalosť slovenského jazyka, na rozdiel od znalostí svetových jazykov a v prípade občanov Rumunska atraktivita jazykovo príbuzných románskych krajín (Portugalsko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko). Ďalším argumentom v prospech otvorenia trhu práce SR je prejavujúci sa nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v niektorých profesiách.

Na základe uvedeného nie je dôvod predpokladať, že by otvorenie trhu práce SR pre občanov Bulharska a Rumunska mohlo spôsobiť závažné problémy na trhu práce SR.

Pozitívne rozhodnutie vlády SR o otvorení trhu práce SR treba chápať aj v kontexte vyslania jednoznačného politického signálu nielen vo vzťahu k Bulharsku a Rumunsku, ale aj k ostatným členským štátom EÚ o tom, ako si vláda SR predstavuje nediskriminačné uplatňovanie princíпов a pravidiel EÚ.

## **Záver**

**Na základe výsledkov hodnotenia širších súvislostí predmetnej problematiky vláda SR prijíma rozhodnutie o otvorení trhu práce Slovenskej republiky pre občanov Bulharskej republiky a Rumunska ku dňu prístúpenia týchto štátov k Európskej únii.**